

Проведен анализ понятия профессиональная компетентность сотрудников полиции. Показана важность формирования профессионально-психологической компетентности полицейских разных подразделений, которую связывают с профессионализмом, успешностью реализации жизненных, социальных и профессиональных функций.

Ключевые слова: компетентность, профессия, полицейский.

УДК 159.98

Тетяна Васи́лівна СЕЛЮКОВА,

старший викладач кафедри психології діяльності в особливих умовах
Національного університету цивільного захисту України (м. Харків);
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9038-2775>

САМООРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОКРАСТИНАЦІЯ ЯК ПОЗИТИВНІ І НЕГАТИВНІ ФАКТОРИ САМОРЕГУЛЯЦІЇ В КУРСАНТІВ НУЦЗУ З РІЗНИМ РІВНЕМ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ

Пропонується аналіз емпіричного дослідженн складових феномену саморегуляції, а саме самоорганізації та прокрастинації особистості у курсантів з різним рівнем перфекціонізму.

Ключові слова: саморегуляція, самоорганізація, перфекціонізм, прокрастинація, курсанти ДСНСУ.

Особистість майбутнього офіцера ДСНС України має винятково велике значення для професійної діяльності, яка виконується в екстремальних та особливих умовах. Адже власне його індивідуально-психологічні властивості визначатимуть, як будуть вирішені ті чи інші задачі, що постануть перед ним, чи виявить він себе відповідальним, ініціативним, самостійним працівником, чи зможе вийти із складних та неординарних ситуацій, чи всіх зусиль докладатиме задля досягнення успіху, чи зуміє організувати інших для спільної роботи на благо загалу. Серед цих якостей особливо важливою є здатність до саморегуляції – риси, яка забезпечує гармонійність функціонування різних властивостей особистості. Тільки за умови ефективної організації майбутнім офіцером власної поведінки та діяльності можна досягти значних результатів у виконанні професійної діяльності. Саморегуляція поведінки є інтегративною властивістю особистості, яка об'єднує в собі інтелектуальні, мотиваційні, вольові, емоційні сфери особистості [1; 2].

Дослідження проводилось на базі Національного університету цивільного захисту України міста Харкова, в якому взяли участь 80 курсантів.

Для досягнення поставленої мети ми окреслили наступні завдання: визначити рівні перфекціонізму в осіб сформованої вибірки та проаналізувати особливості курсантів з різним рівнем перфекціонізму, а також дослідити у зазначених респондентів параметри саморегуляції, які мають значний вплив на перебіг зазначеного феномену, зокрема, це характеристики часової організації особистості такі як самоорганізація, та прокрастинація як негативний фактор впливу. Обґрунтовуючи доцільність обраних методик зазначимо, що саморегуляцію ми розглядаємо всебічно, під кутом різних її характеристик, які складають загальну картину цього феномену. На нашу думку, цей комплекс методик у належному обсязі розкриває психологічну картину складових особистісної саморегуляції, під кутом тих необхідних якостей, якими повинен володіти майбутній рятувальник ДСНС України.

За допомогою методики Н.П. Фітискіна «Експрес-діагностика перфекціонізму» ми розподілили нашу вибірку на дві групи досліджуваних: група № 1 – курсанти з високим рівнем перфекціонізму і група № 2 – курсанти з низьким рівнем перфекціонізму.

Для вивчення особливостей самоорганізації в даних дослідницьких групах було використано методику самоорганізації діяльності Є.Ю.Мандрикової (ОСД).

Досліджувані групи №1 (курсанти з високим рівнем перфекціонізму) характеризуються схильністю до фіксації на заздалегідь запланованій структурі організації подій у часі, вони здатні акцентувати увагу на задачі, яка потребує вирішення чи виконання. Так, середній бал за шкалою «Фіксація» в даній групі становить $23,76 \pm 6,04$ бали, що значно вище ніж у представників групи №2 – $19,00 \pm 6,39$; ($p \leq 0,01$). Також, у респондентів першої групи визначаються високі показники за шкалою «Планомірність» ($19,84 \pm 5,73$) в порівнянні з другою групою ($16,16 \pm 3,7$), ($p \leq 0,01$). Слід зазначити, що респонденти групи №2 (курсанти з низьким рівнем перфекціонізму) також схильні планувати власні щоденні справи, при цьому не зациклюючись лише на засобах їх виконання, вони є більш наполегливими, так як їх не лякають труднощі та можливі помилки чи похибки і їм властива більша впевненість в собі та своїх силах, ніж представникам групи №1 (курсанти з високим рівнем перфекціонізму). За шкалою «Наполегливість» в групі № 2 показники достовірно

вищі в порівнянні з першою групою ($25,96 \pm 4,80$ та $19,64 \pm 6,69$ відповідно; $p \leq 0,01$). За шкалами «Цілеспрямованість» та «Орієнтація на сьогодні» статистично достовірних розбіжностей не виявлено, тобто, респонденти з високим та низьким рівнем перфекціонізму в більш менш однакової мірі володіють здатністю концентруватися на цілях та засобах її досягнення.

Тож, підсумовуючи все вищесказане, слід зазначити, що у представників групи №1 (курсанти з високим рівнем перфекціонізму) більш розвинені уявлення про ті умови, які мають значний вплив на досягнення мети, але їм надзвичайно складно адекватно оцінити себе та результати власної діяльності, так як присутнє прагнення до першості, ідеалізоване уявлення себе. Проте їм менше властива наполегливість та самовладання, так як невиправдане прагнення до ідеального результату й досконалості присутнє в будь-якій сфері їх діяльності. Особам з високим рівнем перфекціонізму дуже важко зберігати регуляторну гнучкість в залежності від ситуації, так як лише «перфекціоніст» знає як краще зробити, що краще сказати та враховує лише засіб досягнення мети, в той час як суть справи та доцільність дій відходить на другий план. Однак, особи з високим рівнем перфекціонізму здатні концентрувати свою увагу на засобах досягнення цілі, продумувати до найменших подробиць шлях реалізації тієї чи іншої ідеї.

Досліджувані групи №2 (курсанти з низьким рівнем перфекціонізму) в переважній більшості характеризуються адекватністю в оцінці себе та своєї діяльності, здатністю до швидкої зміни своїх дій у зв'язку зі зміною обставин чи умов діяльності, вони їх краще деталізують й адекватно сприймають, також вони є більш впевненими в собі, своїх силах, наполегливими та володіють більшим самовладанням, аніж представники групи №1. Вони краще регулюють власні вчинки та діяльність, швидше мобілізуються при деяких перепахах на шляху до мети, готові до труднощів та проблем. Здатні перебудовувати та вносити корективи в систему саморегуляції при зміні зовнішніх і внутрішніх умов.

Поряд з самоорганізацією, при аналізі поняття перфекціонізм, постає також поняття прокрастинації особистості [3]. В ситуаціях постійної напруги, коли навчальних завдань досить багато, а час на їх виконання обмежений, виникає загроза відкладання деяких справ на потім, що в решті-решт призводить до виконання їх в останній момент в умовах дефіциту часу, що позначається не тільки на навчальній успішності, а й на психофізіологічному стані особистості курсанта. Для визначення особливостей прокрастинації

у представників досліджуваних груп було використано опитувальник О.А.Ширварі.

У респондентів групи №1 (курсанти з високим рівнем перфекціонізму) виражена особистісно обумовлена прокрастинація ($14,44 \pm 3,20$ та $10,36 \pm 3,87$ у групі № 2 відповідно; $p < 0,01$), натомість в представників групи №2 (курсанти з низьким рівнем перфекціонізму) більш виражена ситуативно обумовлена прокрастинація ($9,92 \pm 1,80$ та $6,40 \pm 2,00$ у групі № 1 відповідно; $p < 0,01$). На наш погляд, таку різницю можна пояснити тим, що перфекціоністи, намагаючись досягти першості в усьому, шукають причину ззовні для того, щоб не виконувати задачу ту, яку, на їх погляд, вони не спроможні виконати чудово й без інтересу до справи не починають її. Тобто таким чином вони добровільно (особистісно обумовлено) зупиняють власну діяльність ще до її початку для того, щоб захистити свою самооцінку від критики й самокритики. Так би мовити, вони обирають ті завдання, які зможуть виконати досконало й довести до кінця.

Респонденти ж групи №2 в основному за своїм бажанням (ситуативно обумовлено) відкладають справу на потім, замінюючи її більш «важливою», на їх погляд чи виконуючи малі й незначні справи замість важливої, що може бути пов'язане з наступним: чим далі в часі подія чи справа, яка має місце бути, тим менший вплив вона чинить на рішення. Проте, на відміну від представників групи №1, вони ставлять перед собою досяжні цілі, хоча й деякі справи відкладають.

Тож, для ефективного та результативного впливу на процес розвитку майбутніх рятувальників та здатності їх до саморегуляції необхідно вивчати систему показників, які б забезпечували гармонічний її розвиток. Проблема саморегуляції особистості в наш час є нагальною в професійній діяльності особистості, зокрема працівників та курсантів структурних підрозділів ДСНС України, адже їх професійна діяльність потребує заздалегідь свідомого та системно організованого впливу на свою психіку з метою зміни її характеристики у бажаному напрямку. Формування здатності до саморегуляції є одним з найважливіших завдань підготовки сучасного фахівця-рятувальника, оскільки забезпечує можливість виховання особистості, здатної самостійно приймати рішення, формувати й визначати завдання у відповідності до вимог складних, мінливих ситуацій й завдяки цьому досягати поставлених цілей.

Список бібліографічних посилань

1. Моросанова В. И. Личностные и когнитивные аспекты саморегуляции деятельности человека. М. : Психолог. ин-т РАО, 2006. 320 с.
2. Малкина-Пых И. Г. Исследования взаимосвязи самоактуализации и перфекционизма в структуре личности. *Мир психологии*. 2010. № 1. С. 208–218.
3. Варваричева Я. И. Феномен прокрастинации: проблемы и перспективы исследования. *Вопросы психологии*. 2010. № 3. С. 121–132.

Одержано 11.03.2020

Представлен анализ эмпирического исследования составляющих феномена саморегуляции, а именно самоорганизации и прокрастинации личности у курсантов с разным уровнем перфекционизма
Ключевые слова: саморегуляция, самоорганизация, перфекционизм, прокрастинация, курсанты ГСЧСУ.

УДК 159.9:316.6

Діана Артурівна ТУПОТІНА,

курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Інна Олександрівна ШИНКАРЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри гуманітарних дисциплін та психології поліцейської діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЕТИКА СПІЛКУВАННЯ СУЧАСНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Проблема психологічного вивчення співрозмовника працівником Національної поліції в професійному спілкуванні - одна з найактуальніших в практичній діяльності правоохоронних органів. Посилення соціальної напруженості, і як крайній її прояв загострення криміногенної обстановки в країні, висвітили помітну невідповідність рівня професіоналізму, і зокрема психологічної підготовки кадрів поліції вимогам сучасної практики. В даний час спостерігається недостатня компетентність, професійна безпорадність окремих співробітників правоохоронних органів, повільне впровадження наукових, в тому числі психологічних знань в практичну діяльність особового складу органів внутрішніх справ.

Ключові слова: етика, поліцейський, спілкування, психологія особистості.